

Chval svého Pána!

Úvahy | 27.12.2013 @ 18.00

S velikou radostí předávám čtenářům svého blogu dárek. Není ode mně a možná, že příjemcem není ani žádný čtenář. Hovořím totiž o sbírce dnes již klasických chval z CD „Chválím svého Pána“ z roku 1992 od pěvecké skupiny 1. Pražského sboru AC.

CD vyšlo samizdatem. Autorská práva nejsou v rukou žádného producenta a nevím o žádném obchodě, který by toto CD stále ještě nabízel. Se souhlasem interpreta proto publikuji kompletní nahrávku a texty písní doplněné o akordy.

- [Texty \(on-line\)](#)
- [Texty \(zip chordpro\)](#)
- [Audio \(flac\)](#)
- [Audio \(mp3\)](#)

Obsah

- I. Neteologické nepřesnosti
 - A. Úkol Církve
 - B. Kristocentrismus a plytká sdělení
- II. Prohlubující se propast mezi pódiem a publikem
 - A. Ad Boží přítomnost
 - B. Ad atraktivita chval
- III. Boží slovo jako kritérium textu a chval
 - A. Závěr

Zapomenuté a málo známé písně se tak nabízejí jako více než příjemná alternativa k některým novinkám, jimž se kvůli duchu doby povedlo vytlačit klasické chvály z bohoslužeb. Že mne to sejít? Jak by ne! A moc! Vždyť jde o chválu našeho Pána Ježíše Krista! Když dva dělají totéž, není to totéž a při uctívání lze úspěšně neuctívat. Kain přinášel oběti stejně, jako Ábel. Ábel však na rozdíl od Kaina „věřil, a proto přinesl Bohu lepší oběť“ (Žd 11,4) a Hospodin „na Kainovu oběť neshlédl“ (Gn 4,5). Toto nebezpečí marnosti nalézám v „koncertním“ způsobu uctívání, který se inspiruje křesťanskou kulturou velkých a věhlasných sborů, hnutí a organizací. V něm se objevují prvky, které nejen překážejí vkusu nikoli středoproudého člověka, ale které zhoubně působí v samotné podstatě chval, totiž v uctívání Boha.

Neteologické nepřesnosti

Píši „neteologické“. Chválení Pána Ježíše přeci nemá s teologií nic společného! Nebo má? Teologie, česky bohosloví, se zabývá slovem o Bohu, čili tím, co lze o Bohu s jistotou říci a co už zase ne. Nu, a stejně, jako o Bohu hovoříme v teologii, měli bychom o něm hovořit i v doxologii. Nesmí se stát, že o Bohu něco tvrdíme a něco jiného zpíváme. A naopak: zpívat bychom měli právě to, co o Bohu tvrdí naše teologie. Nic jiného. Pokud se chvála od nauky o Bohu odchýlí, pak je naše církevní praxe pouhá poezie a my můžeme zpívat písně o šenkýřce a verbířích.

Podstatou církevního zpěvu je však stejně jako v teologii slovo o Bohu. I zde musí být naprosto jasné, co zpívat budeme a co ne. Nemám na stole analýzu stovek chval, které jsou v oběhu. Vybírám proto dvě oblasti, které jsou podle mého názoru nejproblematičtější: reflexi úkolu církve a kristologickou reflexi jak v textech chval, tak v praxi uctívání.

Úkol Církve

K premilenialismu jako k nauce o tom, že Ježíš vytrhne svou církev a teprve potom nastolí své království, se hlásí velká část evangelikálů a drtivá část letničníků. S touto naukou logicky souvisí pesimismus ve vztahu církve ke světu, a proto také úsilí o posvěcení jednotlivce, oddělení církve a čekání na Pánův příchod v pokorném a odevzdaném zvěstování evangelia a vyučování. Nu, a vedle tohoto přesvědčení na mnoha premileniálních setkáních zpíváme „vzhůru pojďme, obsadíme zemi“ či „velké věci povstanou v našich městech“.

Zmíněné písně nejsou v jádru špatné. Implikují ale, že (1) máme jako Jozue obsazovat zemi, což není pravda, a že (2) povstanou v našich městech velké věci, což je nepodložené heslo. Tím vytváří dobrou půdu atmosféře entuziastické

motivace (nejen) mládeže k aktivní službě.

Nepřesný text sám o sobě představuje malé zlo a entuziasmus Ducha je pro živou církev nezbytný. Když je ale entuziasmus podvržený člověkem, podepřený nepřesným textem, dochází v uctívačské interpretaci k obratu proti zmíněnému výchozímu biblickému učení, takže se z uctívání Hospodina učiní křížácký pokřik, z Ježíšova jména proklamační nástroj, z Ducha svatého pouhý pocit a z úkolu církve agenda churchplantingu. „Běž, udělej, zapoj se. Pán chce, Pán volá. A kdybys to vzal vážně, pak by se něco začalo dít,“ doslycháme se vedle řady dalších fabulací během promluv vedoucích při takovém uctívání.

Přesto v teologii všichni rozeznáváme, že vše je v rukách Páně a k Jeho vítězství ve viditelné sféře dojde až s Jeho příchodem. Proto neočekáváme triumfální vítězství, ani rekonstrukci Božího království dříve, než přijde sám Pán; pokusy o triumf svépomocí jsou svévolné a odsouzené k neúspěchu. Proto, milý motivátore, je jistě dobré, aby se mládež zapojovala do služeb a horlivě evangelizovala. Co kdybychom ale dali menší prostor zbožným přáním a nebiblickým heslům o plánované expanzi, které jsou v nesouladu s teologií, k níž se členství v tradičním probuzeneckém hnutí hlásíme. Zpívejme raději společně: „Vezmi moje srdce dnes. Chceme svůj život Tebe dát a nechat' sa viesť.“ Tím se mnohé projasní.

Kristocentrismus a plytká sdělení

Lutherovi lze vytknout, že se na základě kritéria kristocentrismu pokusil vyloučit z kánonu Jakubovu epištolu. Říkal o ní, že je „slaměná“, protože neukazuje přímo na Ježíše Krista, jak to činí jiné novozákonné spisy. My ovšem nejsme Luther a nehovoříme o autoritativním kánonu Písma, nýbrž o písních, které se svým obsahem tak oddálily myšlenky oslavit Krista, že by bylo možné použít jich za úplně jiných okolností k úplně jiným než doxologickým účelům. „Řeka Tvé lásky proudí k nám...“ to je nesmírně pravdivý a okřídlený verš. V následujících verších se nicméně nic nového nedozvíme, a tak zůstává u romantických slov. Chvála je však víc, než „lovesong“. Obecný pojem lásky je patrný i ve světských písních. Ale ve chválách, které oslavují Krista, je zapotřebí vykreslit Jeho Lásku coby jinou, vyšší, sebeobětující.

Kristova Láska není pocit, který se zakouší při zpěvu. Je to realita, která se jím reflektuje. A v tom je rozdíl: Ano, při uctívání Hospodina lze zakusit slast Jeho blízkosti, Duch svatý působí i skrze emoce a „ti, kdo pláčou, budou potěšeni“ (Mt 5,4). Ale Láska, o níž při chválách zpíváme, není láska jako stvořená abstraktní idea, ani pocit obměkčenosti, který při zpěvu cítíme a který se po zpěvu rozplývá, ale zcela konkrétní a vlastní Láska Boží, kvůli níž se On narodil a zemřel jako jeden z nás. Tato Láska s velkým „L“ je víc, než prchavý dojem a Kristus je víc, než idea. Proto vedle písní o lásce musíme vzpomenout na písně, které zcela konkrétně oslavují Krista („sláva, čest i chvála s dobrořečením Tobě na věky náleží!“) za to, co pro nás učinil („nemusels' jít a přece šel jsi sám“). Příliš obecné texty nemusí být a priori zlé. Jenže bez splnění své didaktické funkce jasné teologické výpovědi o Kristově díle spásy se příležitost k uctívání Boha promarní.

Prohlubující se propast mezi pódiem a publikem

Duch doby velí stavět vysoká pódia a zvyšovat stupínky interpretů, takže se při setkání církve stává, že ti, kdo chválí, se nazývají „chváličí“ a svým umístěním se odlišují od těch, kdo mají chválit s nimi. Duch doby velí nakupovat výkonné reproduktory, které zesílí hlas chváličů na úkor hlasu zbytku církve, takže je velice slyšet hlas těch, kteří jsou touto zvláštní služebností pověřeni. Tímto mezi těmi, kdo chválí, a ostatními, vzniká propast, která je svou povahou totožná s pomyslnou propastí mezi pódiem a publikem. Jsem toho názoru, že takováto praxe „koncertních“ chval se neshoduje s novozákonním pojetím, neboť:

- Posluchačem chval je Bůh, nikoli člověk. To je v přímém rozporu s koncertní praxí, která počítá s rolami producentů a konzumentů.
- Služebnost profesionálních chváličů nelze odvodit ze Starého zákona. V dobách svatostánku a chrámu existovala (Nh 12,46), avšak pominula spolu s chrámem a svatostánkem. Pokud ne, pak je potřeba klást stejný důraz na službu vrátných (Nh 12,47) a přesně napodobit starozákonní chrámový řád.
- Apoštol píše, abychom „zpívali **společně** žalmy“ (Ef 5,19), řecky „λαλοῦντες **ἑαυτοῖς** ἐν ψαλμοῖς“. Toto **ἑαυτοῖς** znamená také „navzájem, jeden k druhému“, což se při koncertní praxi těžko splní.

Nutit církev do chval a capella není na místě, byť k takovému uctívání může spontánně dojít. V samotné existenci služby chval problém nevězí. Nadaní hudebníci budou svým smyslem pro rytmus a čistý tón vždy tak trochu „vedoucími“, a to s nástrojem i bez, na stupínku i pod ním. Problém, o němž hovořím, tkví v podivném pojetí úkolu chváličů jako těch, kdo „uvádí do Boží přítomnosti“ a jako těch, kdo jsou zodpovědní za „atraktivitu“ chval.

Ad Boží přítomnost

„A nyní již pozvu chváliče, aby nás uvedli do Boží přítomnosti“, praví vedoucí shromáždění. Jistě, „Svatý trůn obklopen chválami Izraele“ (Ž 22,4). Zároveň platí, že je pouze „jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš“ (1Tm 2,5). Ne, uctívání nepředstavuje specifickou platformu pro přístup k Bohu. O Letnicích, ani na Azusa Street, hudba nepomohla. Broukal si Pavel na cestě do Damašku? Pískal si Mojžíš u hořícího keře? V Písmu nenacházíme žádný důkaz toho, že by hudba či hudebník uspíšili, pozvedli a zkvalitnili zkušenost Boží přítomnosti. Naopak, bezpočet příkladů nám svědčí o tom, že Duch svatý hudbu nepotřebuje. On není ochočený lev, ale dělá si „co chce“ (1K 12,11).

A říkat, že chválič uvádí do Boží přítomnosti, je v posledku formou klerikalismu, čili upřednostňování duchovních na úkor laictva, totiž kolektivismu na úkor individuality, totiž náboženství na úkor osobní odpovědnosti před Bohem, totiž *systemu* před *vztahem*, což je nepřipustné.

Ad atraktivita chval

Sám jsem zažil i provozoval chvály, u nichž nepřipravenost a nekompetentnost hudebníků skutečně částečně zhatila příležitost k uctívání. Extrémně rozladěná kytara, jiná verze textu, opakované chyby či nepovedené frázování, zkušenosti uctívání nepomáhá. Je proto potřeba zodpovědně zajistit, aby k ničemu takovému nedošlo.

Vím však také, že více, než technické nedostatky, překáží skutečnému uctívání Boha technické přebytky. Proto Tobě, křesťanský hudebníku, a Tobě, organizátore křesťanské akce, vzkazuji:

- **Zvýšením hlasitosti** se k Bohu nedokřičíme, nanejvýš odpudíme křesťany s citlivým sluchem a po desáté večer naštveme sousedy.
- **Změnou frázování** se nedosáhne pozitivní změny. Nastolením **jiné verze** totožné písně se docílí jen babylonského zmatení, takže zatímco interpret je na pódiu spokojen, 90% přítomných tápe zrakem po plátně, namísto aby se soustředili na vyznání textu známé chvály.
- **Kouřové a světelné efekty** nepomohou. Někomu se z umělé páry udělá zle, jiný oslepne z laseru. Budou takto postižení po chválách svědčit o svém náhlém uzdravení? Možná. Přesto jsou laser, světlomet a kouř, které ve filmu slouží k ilustraci pekla, zbytečné při oslavě nebeského Boha.
- Ani **nekonečné refrény** nepomohou. Častým opakováním refrénu lze člověka přivést do vegetativního stavu, v němž je otevřenější podprahovým sdělením. To samé našťěstí nelze říci o Bohu. On chce být uctíván, ne omílán.
- Manipulace s lidmi, na něž se aplikují semiokulturní praktiky **šeptavého podbízění** po desátém refrénu podmanivé melodie, se nenazývá Duch svatý.

Je tragické, když se obměna a kreativita stává příležitostí k sebeprosazení. Je absurdní, když se ke chválám přidávají moderní prvky, které se nelíbí nikomu jinému, než mainstreamovému mládežníkovi. Je fatální, když se po dvou hodinách hluku chytlavých písniček řekne, že „působí Duch svatý“. On působí, o tom není pochyb. Otázkou zůstává, zda působí skrze moderní „koncertní“ chvály, a ne spíše jim navzdory.

Proto uzavírám: Hudební a umělecká stránka je pouze doprovodná. Jde o společný zpěv, jde o vyznávání Božího slova Bohu, světu a lidem; vyznávání ústy jednotlivých věřících. Chceme zpívat Pánu? Zpívejme společně (Ef 5,19). Zpíváme společně stejnému Pánu? Pak bez zbytečné přítěže technických serepetiček (srov. 1K 3,12). Panuje při chválách podmanivá atmosféra? Využijme ji k prezentaci duchovních darů poznání, moudrosti, ke slovu povzbuzení a k další chvále, ne k manipulaci s mátoživým davem (srov. 1K 14,19).

Co tedy navrhuji po tom všem? Navrhuji návrat k původnímu. Tím nemyslím retro, ani rozladěnou kytaru na bohoslužbě v pastorově 3+1, ani kancionál, ani cenzuru písní, ani zákaz emocí, ani žádnou podobnou katastrofu, k níž tento článek doufám neposlouží. Myslím tím zamyslet se, jak Boha uctíváme, proč to děláme, co chceme říci a co od toho očekáváme. Hlučně pro vlastní slávu zpíváme o lásce a čekáme extázi, nebo mírně pro Jeho slávu chválíme Jeho dílo doufajíc, že přijme naši chválu? Přeji si to druhé! A neformuloval bych to lépe, než takto:

Čistota jednohlasého zpěvu, nedotčená cizími motivy hudební prostopášnosti, jasnost, nenarušená temnou touhou propůjčit hudební stránce vlastní právo vedle slova, prostota a věčnost, lidskost a vřelost tohoto zpěvu je vlastní podstatou společného zpěvu pozemské církve. — Dietrich Bonhoeffer, *Život v obecnství*, 37

Tento obrázek doporučuji umístit na pozadí promítaných textů pro zvýšení úspěšnosti.

Boží slovo jako kritérium textu a chval

Kdo ze srdce zpívá, jakoby se dvakrát modlil.—sv. Augustin

Augustinovo motto nepochází z Bible. Jak mu máme rozumět? Je snad v samotné hudbě větší vážnost před Bohem? To jistě ne. Podle mého mínění je dvojnásobná platnost zpěvu před modlitbou dána obsahem zpěvu. Církev zpívá písně, které mají základ přímo v Božím slově a v něm hledají inspiraci i oporu. Ve společném zpěvu chvalozpěvů jsou navíc umlčeny tělesné žádosti, neboť svá ústa a mysl dobrovolně propůjčujeme chvalozpěvu Božího slova, takže už nejsme pokoušeni modlit se na základě svých vášní (Jk 4,3; srov. Bonhoeffer, 29).

Pro texty písní to znamená radikální kritérium: Pouze ty, které se zakládají na Božím slově, stojí za to zpívat. Ostatní jsou zbytečné. Prvním kritériem duchovní písně nejsou její hudební vlastnosti, ale to, jak moc se shoduje s Písmem, přičemž nejde o shodu doslovnou, ale duchovní. Mají-li být naše písně modlitbou podle Boží vůle, čili modlitbou Ježíše Krista skrze Církev, pak se musí jejich obsah plně přidržovat nikoli jednotlivých slovních obrátů, ale celkového ducha Bible: výpovědi o Božích spásných činech, o Jeho dívech a zázracích, o Jeho zaopatření, o Jeho vykupitelském plánu, o Jeho vtělení, ukřižování a zmrtvýchvstání, o Jeho působení v Církvi, o záchraně jednotlivého hříšníka, o Jeho druhém příchodu a o Boží slávě, v jejíž prospěch celé Písmo svědčí. S písněmi, které kritériem neprojdou, si nelámejme hlavu a položme je za ztrátu, vždyť pouze Ježíš je nám nade všecko (Fp 3,8)!

Závěr

Rozdíl Ábelova a Kainova uctívání spočíval v přístupu víry. V tomto článku jsem naznačil, že nešvary v pojetí a praxi chval mohou tento výchozí přístup vyvrátit. Jmenovitě hrají roli teologické nepřesnosti, absence konkrétních formulací, propast mezi publikem a pódiem, tvrzení, že chvály uvádí do Boží přítomnosti, koncertní podání a manipulativní motivace.

Lékem je zakotvení uctívání v Božím slově, vyznavačské pojetí, skutečně společná účast všech uctívajících a jasný cíl, jímž je oslava Krista. Jinak skončí program, hudba utichne, šoumen si utře pot a zůstane prázdnota. Proto nestačí, že při chválách „něco cítíš“. Emoce bez objektivní výpovědní hodnoty vyznávajícího Slova negarantují dosažení cíle chval. Stačí, když chválíš Pána za to, co Ti učinil. Zpívej na základě toho, več doufáš, co je Tvou jedinou nadějí. Chval svého Pána!

<https://selah.cz/uvahy/chval-sveho-pana/>